

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор ДПТК Олександр СТРИЛЕЦЬ
« 28 » серпня 2026 р.
ПОГОДЖЕНО
Заступник директора з НМД ЗПО «ДПТК»
Сергій ОРДІЄНКО
« 28 » серпня 2026 р.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ: «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»
Спеціальність: G9 – Прикладна механіка**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Призначення: Індивідуальні завдання для самостійної роботи розроблені для здобувачів освіти, які навчаються за індивідуальним графіком, пропустили аудиторні семінарські заняття з поважних причин (виробнича необхідність, процеси лікування чи фізичної/психологічної реабілітації), або прагнуть максимізувати свій підсумковий модульний бал.

Специфіка виконання: Завдання розроблені з глибоким урахуванням профілю спеціальності G9 «Прикладна механіка». Кожне завдання вимагає від фахового молодшого бакалавра органічної та нерозривної інтеграції абстрактних норм права (конституційного, трудового, екологічного) із цілком конкретними технічними реаліями машинобудівних підприємств та зварювального виробництва. Здобувач повинен вміти екстраполювати юридичні статті на площину будівельної механіки, охорони праці, експлуатації ЧПК-верстатів та взаємодії у виробничих бригадах.

Trauma-Informed підхід: Враховуючи особливості інтегрованих аудиторій (молодь, ветерани та учасники бойових дій), самостійна робота безумовно базується на принципах андрагогіки та педагогіки, обізнаної з травмою (Trauma-Informed approach). Це означає, що право розглядається насамперед як інструмент деескалації конфліктів, захисту особистих кордонів та повернення людині відчуття безпеки і контролю над власним життям.

Формат та контроль: Завдання виконуються суворо письмово (у формі аналітичного конспекту, звіту з фактчекінгу, есе або розв'язання етико-правового кейсу за моделлю STAR). Обсяг — від 2 до 5 сторінок формату А4. Усі роботи підлягають жорсткій перевірці на академічну доброчесність (відсутність плагіату). Результати захищаються у формі короткої аргументованої співбесіди з викладачем або перевіряються через платформу дистанційного навчання (LMS).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ

(Здобувач має обрати та виконати ОДНЕ з трьох запропонованих завдань для закриття кредитів самостійної роботи за Модуль 1. Максимальна оцінка за модуль — 10 балів).

ЗАВДАННЯ 1.1: Робота з першоджерелами та аналітичне конспектування

Тема СР: Держава і право в умовах демократичного суспільства. Інженерія політичних режимів.

Специфіка для спеціальності G9: Дослідження впливу форми державного режиму на технологічний прогрес, безпеку праці та свободу інженерної творчості.

Методологічна вказівка: Держава — це макро-операційна система будь-якої індустрії. Ви маєте довести, що рівень розвитку прикладної механіки прямо залежить від політико-правового ладу.

Алгоритм виконання (Формат: Аналітичний звіт-порівняння, 2-3 сторінки):

- Аналіз Тоталітарного підходу (Інженер як ресурс):** Спираючись на лекційний матеріал та історичні факти (наприклад, індустріалізація СРСР 1930-х років), опишіть правовий статус інженера в умовах тоталітарного режиму. Поясніть сутність явища "штурмівщина". Доведіть, що відсутність права власності на винаходи та ігнорування норм охорони праці заради "виконання плану" неминуче призводить до деградації якості деталей та масових техногенних катастроф.
- Аналіз Демократичного підходу (Інженер як суб'єкт права):** Проаналізуйте статтю 8 (Верховенство права) та статтю 42 (Право на підприємницьку діяльність) Конституції України. Обґрунтуйте, чому вільне, демократичне суспільство є єдиним середовищем, де можливе функціонування незалежних профспілок, впровадження інноваційних стартапів у галузі зварювання та реальний (а не фіктивний) захист інтелектуальної власності.

3. **Висновок (Екстраполяція на сьогодення):** Зробіть короткий аргументований висновок про те, чому повоєнна відбудова української промисловості неможлива без беззаперечного дотримання верховенства права та демократичних процедур.

ЗАВДАННЯ 1.2: Правовий фактчекінг та моделювання інституційного захисту

Тема СР: Механізми захисту конституційних прав громадян. Кінематика влади на захисті інженера.

Специфіка для спеціальності G9: Формування навичок переведення виробничого конфлікту в раціональне правове поле; протидія незаконним нормативним актам.

Методологічна вказівка: Ви маєте продемонструвати розуміння механізму "стримувань і противаг" (ст. 6 Конституції України) у практичній площині, захищаючи трудові права колективу.

Алгоритм виконання (Формат: Протокол юридичної самооборони, 2-3 сторінки):

Уявіть ситуацію: Профільне міністерство (орган виконавчої влади) видало новий підзаконний наказ, згідно з яким усім фахівцям-зварювальникам на державних оборонних заводах тимчасово скасовується надбавка до заробітної плати та додаткова відпустка за шкідливі умови праці "з метою економії бюджетних коштів під час дії воєнного стану". Цей наказ прямо порушує статтю 43 Конституції України. Директор вашого заводу вже готується впровадити цей наказ у дію.

1. **Правовий фактчекінг:** Використовуючи метод дедукції, доведіть юридичну нікчемність цього наказу. Поясніть ієрархію нормативно-правових актів: чому підзаконний акт міністерства не може скасовувати або зводити права, гарантовані Основним Законом держави (Конституцією)?
2. **Моделювання інституційного захисту (Алгоритм ескалації):** Складіть покрокову інструкцію (дорожню карту) для профспілки вашого заводу щодо легального скасування цього наказу. Ваша карта має включати:
 - *Крок 1: Внутрішній корпоративний рівень* (Офіційне попередження директора про порушення ст. 60 Конституції).
 - *Крок 2: Адміністративний та Парламентський контроль* (Опишіть процедуру звернення до Держпраці та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини - Омбудсмена).
 - *Крок 3: Судовий захист* (Визначте, яка саме гілка влади має виключну компетенцію визнати акт міністерства незаконним, та поясніть роль Конституційного Суду України).
3. **Trauma-Informed висновок:** Поясніть, чому розв'язання цієї проблеми через чіткий юридичний протокол (замість стихійних мітингів чи емоційних конфліктів у кабінеті директора) допомагає зберегти ментальне здоров'я та психологічну стабільність колективу.

ЗАВДАННЯ 1.3: Розв'язання етико-правового кейсу за моделлю STAR

Тема СР: Правовий статус працівника на підприємстві. Повага до гідності та межі посадової відповідальності. **Специфіка для спеціальності G9:** Застосування trauma-informed етики інженера під час конфлікту, пов'язаного з охороною праці та честю фахівця.

Методологічна вказівка: Згідно з вимогами робочої програми, розв'язання складних виробничо-правових дилем здійснюється за міжнародним стандартом демонстрації компетенцій STAR (Situation, Task, Action, Result).

Алгоритм виконання (Формат: Кейс-звіт STAR, 2-4 сторінки):

- **Situation (Ситуація - Вихідні дані):** Ви — інженер-технолог. До вашого відділу працевлаштувався молодий фахівець та ветеран війни, який має часткову втрату слуху внаслідок контузії. Під час монтажу нової вентиляційної системи майстер дільниці виявляє незначну помилку молодого фахівця у кресленні. Замість робочого зауваження, майстер починає публічно кричати, використовуючи нецензурну лексику, кидає креслення на підлогу і глузливо заявляє ветерану: *"Якщо ти глухий і не розумієш, що я тобі наказую, йди працювати двірником, а не інженером"*. Це викликає шок у відділі та є потужним тригером для ветерана.
- **Task (Завдання):** Ваше завдання як свідомого колеги та правосвідомого громадянина — негайно захистити гідність колег, зупинити психологічне насильство (мобінг) та перевести ситуацію у правове русло, керуючись нормами Конституції України та КЗпП.
- **Action (Ваші правові дії):** Розпишіть ваші конкретні кроки:
 1. *Юридична кваліфікація:* Спираючись на статтю 28 Конституції України («Кожен має право на повагу до його гідності»), класифікуйте дії майстра. Доведіть, що це прямий прояв мобінгу (цькування) та дискримінації.
 2. *Деескалація:* Опишіть, як ви застосуєте навички ненасильницького спілкування (ННС), щоб миттєво зупинити словесну агресію майстра в цеху.
 3. *Документування:* Розробіть структуру офіційної доповідної записки на ім'я генерального директора підприємства з вимогою притягнути майстра до дисциплінарної відповідальності за порушення правового статусу працівника.

- **Result (Очікуваний результат):** Опишіть, яких наслідків ви очікуєте (відсторонення майстра, офіційне вибачення, психологічна стабілізація колективу). Зробіть висновок: чому терпимість до приниження гідності на заводі є прямою загрозою для загальної безпеки виробництва та якості продукції?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПУБЛІЧНЕ ПРАВО В УМОВАХ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (АДМІНІСТРАТИВНЕ, ЕКОЛОГІЧНЕ, ФІНАНСОВЕ)

(Здобувач має обрати та виконати ОДНЕ з трьох запропонованих комплексних завдань для закриття годин самостійної роботи за Модуль 2. Максимальна оцінка за виконання індивідуального завдання в межах модуля — 10 балів).

ВСТУП ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МОДУЛЯ 2

На відміну від першого модуля, який закладав загальнотеоретичний, конституційний фундамент, другий модуль переносить здобувача у площину жорсткої, повсякденної виробничої рутини. Публічне право — це сфера, де безроздільно панує імперативний метод (метод влади та підпорядкування). Сучасне машинобудівне та зварювальне підприємство є об'єктом безперервного, багатовекторного нагляду з боку державних інституцій: Державної служби з питань праці, Державної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Державної екологічної інспекції та Державної податкової служби.

Головна мета цих індивідуальних завдань — навчити майбутнього фахівця з прикладної механіки раціонально, без паніки та агресії взаємодіяти з державним апаратом примусу, розуміти межі своєї персональної відповідальності як "посадової особи" (майстра, технолога) та опанувати навички правової самооборони. Виконання цих завдань формує громадянську зрілість, екологічну відповідальність та фінансову грамотність, без яких неможлива побудова успішної кар'єри в сучасній індустрії.

ЗАВДАННЯ 2.1: Правовий аналіз та розв'язання кейсу за моделлю STAR

Тема СР: Види адміністративних стягнень та порядок їх накладення. Правова самооборона посадової особи на виробництві.

Специфіка для спеціальності G9: Формування навичок переведення стресової взаємодії з контролюючими органами (інспекціями) в раціональне документальне русло; розмежування відповідальності робітника та керівника дільниці.

Методологічна вказівка: Здобувач повинен продемонструвати глибоке розуміння складу адміністративного правопорушення за нормами КУпАП (Кодексу України про адміністративні правопорушення) та застосувати Trauma-Informed підхід для деескалації конфлікту на робочому місці під час перевірки. Відповідь структурується за методикою STAR (Ситуація, Завдання, Дія, Результат).

Алгоритм виконання (Формат: Кейс-звіт STAR, 3-4 сторінки формату А4):

- **Situation (Ситуація - Вихідні дані):** Ви обіймаєте посаду майстра дільниці плазмового різання та аргонодугового зварювання. Під час робочої зміни на підприємстві з позаплановою перевіркою прибуває інспектор Держпраці. Інспектор виявляє, що один із ваших підлеглих (зварювальник 5-го розряду) здійснює роботи на висоті 2,5 метра без використання обов'язкового запобіжного (страхувального) пояса та каски. Інспектор зупиняє роботу, починає голосно, в імперативному тоні критикувати організацію праці в цеху і складає Протокол про адміністративне правопорушення за статтею 41 КУпАП безпосередньо на вас (на майстра), готуючи постанову про накладення максимального штрафу. У бригаді зростає напруга, робітники (серед яких є ветерани) готові вступити у відкритий словесний конфлікт з інспектором.
- **Task (Завдання):** Ваше завдання — як керівника та правосвідомої посадової особи — негайно деескалювати конфлікт, захистити психологічні кордони своєї бригади від стресу, перевірити законність дій інспектора та підготувати юридичну базу для подальшого оскарження Протоколу, довівши відсутність вашої персональної вини (суб'єктивної сторони правопорушення).
- **Action (Дія - Ваш покроковий правовий алгоритм):**
 1. **Психологічна деескаляція (Trauma-Informed підхід):** Опишіть ваші слова та дії щодо інспектора та бригади. Як ви перехопите ініціативу, ізолюєте колектив від джерела стресу (накажете робітникам зробити перерву) та переведете

спілкування з інспектором у тихий кабінет для вивчення його службового посвідчення та направлення на перевірку? Чому саме така поведінка є терапевтичною для колективу?

2. **Юридичний фактчекінг (Аналіз КУпАП):** Спираючись на теорію адміністративного права, розберіть склад правопорушення. Поясніть: чому інспектор складає протокол саме на вас (посадову особу), а не на зварювальника? У чому полягає різниця між дією та "злочинною бездіяльністю" керівника?
3. **Формування правової позиції (Захист):** Уявіть, що перед зміною ви особисто під розпис у "Журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці" провели цільовий інструктаж цьому зварювальнику і видали йому справний страхувальний пояс (що зафіксовано в картці обліку ЗІЗ). Зварювальник самовільно зняв його через 10 хвилин після вашого відходу на іншу дільницю. Сформулюйте точний, юридично грамотний текст ваших письмових заперечень, які ви власноруч впишете у графу "Пояснення особи" в Протоколі інспектора перед тим, як поставити свій підпис.
- **Result (Очікуваний результат):** Зробіть аргументований висновок про те, як наявність правильно оформлених журналів охорони праці та ваша виважена поведінка під час перевірки дозволять юристам заводу 100% скасувати цей штраф у місцевому суді, захистивши ваші фінанси та професійну репутацію.

ЗАВДАННЯ 2.2: Інженерно-екологічний аудит та підготовка аналітичного меморандуму
Тема СР: Екологічні нормативи та відповідальність за Екоцид. Зварювальне виробництво в епоху сталого розвитку. **Специфіка для спеціальності G9:** Перехід від лінійної моделі утилізації відходів (забруднення) до принципів циркулярної економіки; розуміння кримінальної відповідальності за екологічні злочини (ст. 441 ККУ).

Методологічна вказівка: Сучасне машинобудування має працювати в умовах суворого екологічного імперативу. Здобувач повинен довести, що інтеграція "зелених" технологій на етапі проектування виробничого процесу є не лише вимогою закону (Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»), але й економічно вигіднішою стратегією, що рятує керівництво від в'язниці та багатомільйонних реституцій.

Алгоритм виконання (Формат: Аналітичний меморандум для інвестора, 3-5 сторінок формату А4):

Уявіть, що ви працюєте головним технологом на великому заводі. Власник підприємства розглядає план розширення виробництва: створення нового цеху термічної обробки деталей та хімічного травлення зварних швів кислотами. Для "максимізації прибутку" інвестор пропонує заощадити на системах фільтрації та очисних спорудах, плануючи скидати неочищені кислотні залишки та відпрацьовані мастильно-охолоджувальні рідини (ЗОР) безпосередньо в колектор, що виходить до місцевої річки.

1. **Розділ 1: Правова кваліфікація та ризики (Аналіз ККУ та КУпАП):** Складіть жорстку доповідну інвестору. Опишіть юридичні наслідки його "економії". Розмежуйте адміністративну відповідальність (штрафи від Держекоінспекції за перевищення лімітів викидів) та настання кримінальної відповідальності. Проаналізуйте статтю 441 Кримінального кодексу України («Екоцид»). Поясніть, що виконання вами, як технологом, його усного наказу про незаконний злив зробить вас прямим співучасником (виконавцем) цього тяжкого кримінального злочину, що карається позбавленням волі на строк до 15 років.
2. **Розділ 2: Превентивна екологія (Процедура ОВД):** Поясніть інвестору, чому збудувати такий цех без встановлення систем очищення юридично неможливо. Розпишіть базовий алгоритм проходження процедури Оцінки впливу на довкілля (ОВД). Чому етап громадських слухань у місцевій територіальній громаді гарантовано заблокує проєкт без очисних споруд?
3. **Розділ 3: Інженерна альтернатива (Циркулярна економіка):** Запропонуйте інноваційне техніко-економічне рішення проблеми відходів. Замість лінійного скидання, опишіть процес впровадження системи рециклінгу (наприклад, закупівля

промислової центрифуги-сепаратора для відділення металевої стружки від ЗОР, пастеризація та повернення очищеної рідини назад у систему верстатів). Доведіть мовою цифр, що капітальні інвестиції в таке замкнене коло багаторазово окупляться порівняно зі штрафами та кримінальними адвокатами.

4. **Розділ 4: Ментальне здоров'я та Екологія:** Спираючись на Trauma-Informed підхід, додайте абзац про те, як чисте повітря в цехах (потужні витяжки над гальванічними та зварювальними ваннами) знижує фізіологічний стрес у працівників, усуває сенсорні тригери для ветеранів та підвищує загальну концентрацію і якість роботи колективу.

ЗАВДАННЯ 2.3: Фінансово-правове моделювання стартапу

Тема СР: Основи оподаткування суб'єктів господарювання та звітність підприємств. Фінансова дисципліна як запорука безпеки інженерного бізнесу.

Специфіка для спеціальності G9: Застосування податкових знань для розрахунку економічної моделі малого бізнесу в галузі прикладної механіки; розуміння деструктивної сутності "тіньової економіки".

Методологічна вказівка: Здобувач повинен продемонструвати базове розуміння Податкового кодексу України (ПКУ), здатність розрізняти загальну та спрощену системи оподаткування, а також вміти артикулювати громадянську позицію щодо сплати податків як фактора національної безпеки.

Алгоритм виконання (Формат: Бізнес-план та етико-правове есе, 2-3 сторінки формату А4):

Ви та ваші колеги (випускники коледжу) вирішили відкрити власне конструкторське бюро та лабораторію 3D-друку металевих прототипів. Вашими основними клієнтами будуть як фізичні особи, так і великі промислові заводи (ТОВ, ПрАТ), яким потрібні ваші послуги з реверс-інжинірингу. Ви плануєте найняти трьох інженерів у штат. Очікуваний річний дохід — близько 4 мільйонів гривень.

1. **Податкова архітектура стартапу:**

- Проведіть порівняльний аналіз. Яку організаційно-правову форму та систему оподаткування ви оберете: ФОП на 3-й групі єдиного податку чи створення ТОВ на загальній системі оподаткування?
- Аргументуйте свій вибір, зважаючи на очікуваний ліміт доходу, необхідність роботи з великими юридичними особами (чи будуть вони вимагати від вас реєстрації платником ПДВ) та складність ведення бухгалтерського обліку.
- Розпишіть, які саме податки та збори (ПДФО, Військовий збір, ЄСВ) ви як роботодавець будете зобов'язані щомісяця нараховувати, утримувати та сплачувати із заробітної плати ваших трьох найманих інженерів.

2. **Етико-правове есе «Ціна тіньової економіки»:** У другій частині завдання напишіть роздум про неприпустимість виплати заробітної плати "в конвертах".

- *Державний рівень:* Поясніть, чому ухилення від сплати Військового збору та податків у період екзистенційної загрози для держави є мародерством та прямою загрозою національній безпеці.
- *Корпоративний рівень (Захист працівника):* Використовуючи правові аргументи, доведіть, що згода найманого інженера працювати нелегально (отримувати "чорну" готівку) добровільно позбавляє його базового соціального щита. Поясніть механізм Єдиного соціального внеску (ЄСВ): чому без його сплати неможлива компенсація по лікарняному листку в разі отримання серйозного опіку на виробництві?
- *Психологічний рівень (Trauma-Informed):* Обґрунтуйте, чому "сірі" схеми та непрозорість нарахування премій руйнують довіру в колективі. Чому для ветерана війни стовідсотково офіційна, легальна "біла" робота є критично важливим фактором психологічної стабільності, який повертає відчуття поваги, соціального статусу та передбачуваності майбутнього.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПРИВАТНЕ ПРАВО ТА ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

(Здобувач має обрати та виконати одне або декілька із запропонованих комплексних завдань для закриття годин самостійної роботи за Модуль 3 відповідно до індивідуального плану. Максимальна оцінка за виконання індивідуального завдання в межах модуля — 10 балів).

ВСТУП ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МОДУЛЯ 3

Цей модуль кардинально змінює правову парадигму. Якщо публічне право, яке ми вивчали раніше, базувалося на владі та підпорядкуванні, то Приватне право (Цивільне та Господарське) ґрунтується на диспозитивному методі — юридичній рівності сторін, автономії волі та свободі договору. У цій сфері майбутній фахівець із прикладної механіки виступає не як підлеглий об'єкт державного контролю, а як вільний суб'єкт економіки: підприємець, винахідник, рівноправний партнер.

Головна мета цих індивідуальних завдань — навчити здобувачів освіти безпечно орієнтуватися в ринковому середовищі. Виконання завдань вимагає глибокого розуміння механізмів захисту права власності, вміння мінімізувати фінансові ризики при укладанні господарських договорів (особливо в умовах воєнного стану) та здатності легально захищати свої інженерні інновації. Крім того, навички роботи з договорами розглядаються як потужний інструмент Trauma-Informed підходу: чіткі, прозорі правові межі контракту захищають психіку від маніпуляцій, знижують рівень тривожності та створюють атмосферу передбачуваності та довіри у бізнесі.

ЗАВДАННЯ 3.1: Право власності та організаційно-правова архітектура інженерного підприємства

Тема СР: Право власності та господарсько-правова відповідальність.

Специфіка для спеціальності G9: Формування навичок вибору організаційно-правової форми для машинобудівного стартапу, аналіз майнової відповідальності та захисту корпоративних активів.

Методологічна вказівка: Здобувач повинен екстраполювати класичну цивільно-правову «тріаду власності» (володіння, користування, розпорядження) на реалії індустріального об'єкта. Важливо продемонструвати розуміння межі між особистим майном засновника та майном юридичної особи, що є фундаментом економічної безпеки підприємця.

Алгоритм виконання (Формат: Аналітичний звіт / Бізнес-меморандум, 3-4 сторінки формату А4):

- 1. Ситуаційне моделювання (Вступ):** Уявіть, що ви та двоє ваших колег-інженерів вирішили об'єднати зусилля, капітали та компетенції для створення інноваційного підприємства, яке займатиметься виготовленням кастомних зварних конструкцій для аграрного сектору та наданням послуг з дефектоскопії. Ви плануєте орендувати промислове приміщення, закупити дороговартісні роботизовані зварювальні комплекси та найняти штат працівників.
- 2. Розділ 1. Вибір організаційно-правової форми:** Проведіть глибокий порівняльний аналіз. Обґрунтуйте, яку форму ви оберете для вашого спільного бізнесу: реєстрацію трьох окремих Фізичних осіб-підприємців (ФОП) чи створення єдиної юридичної особи — Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ).
 - Спираючись на норми Господарського та Цивільного кодексів України, детально поясніть поняття «обмеженої відповідальності».
 - Доведіть, чому у разі непередбачуваного банкрутства компанії (наприклад, через втрату замовлень), статут ТОВ захистить ваше особисте майно (квартиру, автомобіль, заощадження) від конфіскації кредиторами, тоді як статус ФОП несе загрозу повної майнової відповідальності.
- 3. Розділ 2. Право власності на засоби виробництва:** Розкрийте юридичну долю вашого обладнання. Якщо ви особисто купили зварювальний апарат і внесли його як свою частку до статутного капіталу новоствореного ТОВ, кому відтепер належить право власності на цей апарат? Проаналізуйте «тріаду власності»: хто фактично здійснює *володіння та користування* цим майном у цеху, і хто (які органи управління ТОВ) має виключне право *розпорядження* (наприклад, право продати чи здати в оренду цей верстат).

4. **Розділ 3. Психологічна стабільність через правову визначеність:** Використовуючи принципи Trauma-Informed підходу, поясніть, чому чітке, документальне оформлення корпоративних прав (підписання статуту, де прописані частки партнерів 33/33/34%) є критично важливим для збереження здорового мікроклімату серед засновників. Як алгоритмізація бізнесу запобігає токсичним сваркам, взаємним підозрам та зберігає довіру між інженерами в умовах економічного стресу?

ЗАВДАННЯ 3.2: Договірна дисципліна, господарсько-правова відповідальність та Форс-мажор

Тема СР: Укладання господарських договорів. Забезпечення виконання зобов'язань в екстремальних умовах. **Специфіка для спеціальності G9:** Правовий аудит договорів підряду та поставки; використання юридичних механізмів (неустойка, форс-мажор) для захисту інтересів заводу; деескалація договірних конфліктів.

Методологічна вказівка: Договір — це закон для двох. Здобувач повинен продемонструвати вміння захищати фінансові інтереси підрядника за допомогою механізмів Цивільного кодексу України (ЦКУ) та раціонально діяти у разі настання об'єктивних кризових обставин. Відповідь структурується за методикою розв'язання конфліктних правових дилем (STAR).

Алгоритм виконання (Формат: Правовий кейс-звіт за моделлю STAR, 3-5 сторінок формату А4):

- **Situation (Ситуація - Вихідні дані):** Ваше підприємство (Підрядник) уклало з великим агрохолдингом (Замовником) Господарський договір підряду на виготовлення та монтаж складної системи сталевих резервуарів. У договорі передбачена жорстка пеня за прострочення здачі об'єкта (0,5% від суми за кожен день). На фінальному етапі монтажу відбувається масований ракетний обстріл енергетичної інфраструктури, що призводить до тотального блекауту в регіоні на 14 днів. Зварювальні роботи об'єктивно зупиняються. Ви здаєте об'єкт із запізненням на два тижні. Замовник відмовляється підписувати Акт приймання-передачі виконаних робіт, посилаючись на "дрібні естетичні недоліки швів" (які не порушують ДСТУ), переходить на крик та погрози у телефонних розмовах і офіційно виставляє вашому підприємству колосальний рахунок по штрафних санкціях (пені) за 14 днів прострочення.
- **Task (Завдання):** Ваша мета як головного інженера/керівника — юридично захистити підприємство від сплати несправедливої пені, змусити Замовника прийняти роботу та сплатити за неї, а також деескалювати конфлікт, захистивши свою нервову систему від маніпуляцій.
- **Action (Дія - Ваш покроковий правовий алгоритм):**
 1. **Дія 1: Активация Форс-мажору.** Спираючись на норми Господарського кодексу України, поясніть процедуру звільнення від господарсько-правової відповідальності. Опишіть алгоритм отримання Сертифіката про настання обставин непереборної сили (форс-мажору) у Торгово-промисловій палаті України (ТПП). Доведіть Замовнику, що форс-мажор не звільняє вас від обов'язку здати резервуари, але абсолютно законно звільняє від нарахування пені за період блекауту.
 2. **Дія 2: Процедура приймання робіт (ст. 853 ЦКУ).** Як ви діятимете з Актом виконаних робіт, який Замовник відмовляється підписувати? Опишіть бюрократично точну процедуру: чому важливо надіслати Акт і повідомлення про готовність об'єкта цінним листом з описом вкладення через Укрпошту? Що відбувається з юридичної точки зору, якщо Замовник протягом встановленого терміну не надає *мотивованої, технічно обґрунтованої* (а не емоційної) відмови?
 3. **Дія 3: Деескалація та Trauma-Informed комунікація.** Поясніть, чому виклик інженера на емоції та скандал є маніпулятивною тактикою (газлайтингом). Чому категорична відмова від телефонних суперечок і переведення всієї комунікації виключно у площину офіційного ділового листування (претензій) є найефективнішим способом зберегти власну психологічну стабільність і гарантувати перемогу у Господарському суді.

- **Result (Очікуваний результат):** Сформулюйте висновок про те, як глибоке знання зобов'язального права та холодна алгоритмізація конфлікту рятують компанію від фінансового краху, а команду інженерів — від професійного вигорання та стресу.

ЗАВДАННЯ 3.3: Захист авторського права, корисних моделей, технологій зварювання та комерційної таємниці (Ноу-хау)

Тема СР: Право інтелектуальної власності та інновації в машинобудуванні. Патентування.

Специфіка для спеціальності G9: Розуміння різниці між об'єктами авторського та патентного права; механізми захисту службових винаходів; монетизація інтелектуального капіталу та академічна доброчесність.

Методологічна вказівка: Здобувач має усвідомити, що в Індустрії 4.0 головна вартість зосереджена в ідеях, програмному коді та оптимізованих алгоритмах. Завдання вимагає розробки комплексної стратегії захисту інновацій на підприємстві, поєднуючи правові інструменти з етикою визнання авторства як засобу мотивації та психологічної валідації інженера.

Алгоритм виконання (Формат: Стратегія захисту інтелектуальної власності / Аналітичне есе, 3-4 сторінки формату А4):

1. **Легенда (Опис інновації):** Працюючи у відділі головного технолога на заводі (у штаті), ви самостійно здійснили дві потужні інновації для оптимізації роботизованого зварювального комплексу:
 - *Інновація А:* Ви розробили принципово нову фізичну конструкцію захисного сопла пальника, яка завдяки специфічній геометрії зменшує розбризкування металу на 40%.
 - *Інновація Б:* Ви написали унікальний програмний макрос (комп'ютерний код) для інтеграції у систему управління верстатом з ЧПК, який прискорює позиціонування маніпулятора.
2. **Розділ 1. Правова кваліфікація та режими охорони:**
 - Чітко розмежуйте ці дві інновації з точки зору права інтелектуальної власності України.
 - Поясніть, чому *Інновація Б (програмний код)* охороняється нормами **Авторського права**. Коли саме виникає цей захист (чи потрібна державна реєстрація) і скільки він діє?
 - Доведіть, чому *Інновація А (конструкція сопла)* є об'єктом **Промислової власності** (визначте, чи це «винахід», чи «корисна модель» у розумінні закону). Опишіть, чому без проходження довгої процедури державної експертизи та отримання Патенту в Національному органі інтелектуальної власності (УКРНОІВІ) ця конструкція є абсолютно беззахисною перед конкурентами.
3. **Розділ 2. Конфлікт інтересів: Службовий винахід та Патентне рейдерство:**
 - Ваш начальник відділу вимагає віддати всі креслення йому, щоб він запатентував сопло виключно на своє ім'я (одноосібно), аргументуючи це тим, що "ти працюєш на заводі, значить усе належить мені".
 - Спираючись на законодавство про «службовий винахід», розпишіть правовий баланс. Кому за законом мають належати майнові права (право виробляти і продавати), а кому — особисті немайнові права (право називатися Автором)? Як інженер має законне право вимагати виплату додаткової справедливої винагороди (роялті) за використання його винаходу заводом?
4. **Розділ 3. Комерційна таємниця (Ноу-хау) як альтернатива:**
 - Уявіть, що ви також підібрали ідеальну температурну криву відпалу деталей. Поясніть, чому патентувати цей режим вкрай не вигідно (згадайте про вимогу розкриття суті винаходу у патентній заявці). Як завод може легально захистити цю інформацію через режим комерційної таємниці та підписання договорів про нерозголошення (NDA)?
5. **Розділ 4. Академічна доброчесність та Психологічна валідація:**
 - Проведіть пряму паралель між академічним плагіатом у коледжі (крадіжкою чужих курсових) та патентним рейдерством на заводі.

- Використовуючи Trauma-Informed підхід, поясніть екзистенційне значення авторства. Чому офіційне визнання авторства ветерана-інженера на його винахід (отримання патенту з його прізвищем) є не просто юридичною процедурою, а найпотужнішим актом соціальної валідації, поверненням гідності, що мотивує команду до нових звершень, тоді як привласнення його ідей керівництвом назавжди знищує довіру?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

(Здобувач має обрати та виконати одне або декілька із запропонованих комплексних завдань для закриття годин самотійної роботи за Модуль 4 відповідно до індивідуального плану. Максимальна оцінка за виконання індивідуального завдання в межах модуля — 10 балів).

ВСТУП ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МОДУЛЯ 4

Цей фінальний змістовий модуль є квінтесенцією всього правового курсу, оскільки він безпосередньо формує "юридичну броню" майбутнього фахівця-практика. Якщо у цивільному праві ми вивчали рівноправність бізнес-партнерів, то Трудове право об'єктивно визнає, що у відносинах «Робітник — Завод» найманий працівник є слабшою, вразливою стороною, яка потребує імперативного захисту від корпоративної експлуатації.

Для фахівця зі зварювального виробництва глибоке знання норм охорони праці, лімітів робочого часу та меж матеріальної відповідальності є питанням фізичного виживання та збереження психічного здоров'я. Індивідуальні завдання цього модуля вимагають від здобувача не лише сухого цитування Кодексу законів про працю (КЗпП), а здатності застосовувати ці норми як інструмент деескалації конфліктів. Особливий фокус робиться на Trauma-Informed підході (педагогіці та менеджменті, обізнаному з травмою): використанні норм трудового права для створення передбачуваного, поважливого та безпечного середовища для всіх працівників, і насамперед — для ветеранів війни.

ЗАВДАННЯ 4.1: Соціальні гарантії працівників. Економічна безпека та нормування праці у зварювальному виробництві

Тема СР: Соціальні гарантії працівників.

Специфіка для спеціальності G9: Розуміння фізіологічних та правових меж робочого часу, компенсація за шкідливі умови праці (зварювання), соціальний щит ветерана.

Методологічна вказівка: Здобувач повинен екстраполювати норми КЗпП на реалії шкідливого виробництва, довівши, що соціальні гарантії — це не "подарунок" роботодавця, а конституційний механізм відновлення людського капіталу.

Алгоритм виконання (Формат: Аналітичний звіт / Порівняльна матриця, 3-4 сторінки формату А4):

- Розділ 1. Матриця робочого часу та шкідливі фактори:** Складіть детальну таблицю, порівнюючи «нормальний» робочий час (40 годин) та «скорочений» робочий час.
 - Спираючись на специфіку ОПП «Зварювальне виробництво», поясніть, чому закон імперативно вимагає встановлювати для зварювальників у замкнених просторах тиждень не більше 36 годин.
 - Доведіть юридично, чи має право роботодавець пропорційно зменшити базову заробітну плату зварювальника при переході на такий 36-годинний (скорочений) тиждень.
- Розділ 2. Анатомія надурочної втоми:** Уявіть, що керівництво заводу впровадило негласне правило постійних надурочних робіт ("штурмівщина" по 12 годин) для виконання плану.
 - Випишіть вичерпний перелік виняткових випадків (аварії, оборона), коли надурочні роботи взагалі дозволені за КЗпП.
 - Поясніть, які фінансові гарантії (подвійна оплата) передбачені законом за роботу у вихідний день.
- Розділ 3. Trauma-Informed філософія відпочинку:** Напишіть міні-есе про психологічну роль режиму праці. Чому для людини з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР) непередбачуваність графіка, раптові виклики на роботу або

скасування відпустки є потужним деструктивним тригером? Обґрунтуйте, чому суворе дотримання норм часу відпочинку є інструментом збереження ментального здоров'я бригади і запобігання виробничому травматизму через втрату концентрації.

ЗАВДАННЯ 4.2: Відповідальність за порушення законодавства про працю: дисциплінарні межі та фінансовий захист інженера

Тема СР: Відповідальність за порушення законодавства про працю. **Специфіка для спеціальності G9:** Захист майстра від корпоративних штрафів; розмежування обмеженої та повної матеріальної відповідальності за дороге обладнання з ЧПК; протидія мобінгу.

Методологічна вказівка: Здобувач має навчитися використовувати КЗпП як інструмент захисту від управлінського свавілля. Відповідь структурується за методикою розв'язання конфліктних правових дилем (STAR).

Алгоритм виконання (Формат: Правовий кейс-звіт за моделлю STAR, 3-5 сторінок формату А4):

- **Situation (Ситуація - Вихідні дані):** Ви працюєте інженером-програмістом на надсучасному комплексі лазерного різання металу (вартість лазерної головки — 300 000 грн). Ваша офіційна середня зарплата — 35 000 грн. Через технічний збій у завантаженому кресленні (ненавмисна недбалість) лазерна головка пошкоджується. Начальник цеху, відомий своїм токсичним стилем управління, викликає вас, публічно ображає (використовуючи нецензурну лексику), називає "некомпетентним шкідником" і видає письмовий наказ: *"Застосувати до інженера дисциплінарний штраф у розмірі 5000 грн за халатність. Утримувати із заробітної плати по 15 000 грн щомісяця протягом 20 місяців для повного 100% відшкодування вартості лазерної головки. В разі відмови — звільнення за прогул"*.
- **Task (Завдання):** Ваша мета — юридично розбити цей незаконний наказ, захистити свою репутацію, зберегти левову частку своєї зарплати, довівши межі своєї обмеженої матеріальної відповідальності, та припинити мобінг з боку начальника.
- **Action (Дія - Ваш покроковий правовий алгоритм):**
 1. **Дія 1: Скасування дисциплінарного штрафу.** Спираючись на ст. 147 КЗпП, поясніть начальнику, чому його "штраф 5000 грн" є юридичним абсурдом (перелічіть вичерпні види стягнень: догана і звільнення). Опишіть вашу доповідну записку з вимогою скасувати цей пункт наказу.
 2. **Дія 2: Захист від повної майнової відповідальності.** Використовуючи ст. 132 та ст. 134 КЗпП, розмежуйте *обмежену* і *повну* матеріальну відповідальність. Оскільки ви були тверезі і не укладали договору про повну мат. відповідальність (який з інженерами не укладається), вкажіть точну максимальну суму, яку завод має право легально утримати з вас за цей інцидент. Доведіть незаконність "20 місяців відшкодувань".
 3. **Дія 3: Фіксація Мобінгу.** Дайте правову кваліфікацію поведінці начальника. Поясніть, як публічні образи та погрози фальсифікацією "звільнення за прогул" підпадають під законодавче визначення мобінгу (цькування). Опишіть алгоритм звернення до Держпраці зі скаргою на психологічний тиск.
- **Result (Очікуваний результат):** Сформулюйте висновок про те, як знання трудового права переводить вас зі статусу "наляканої жертви" у статус холоднокровного, рівноправного суб'єкта права, який змушує корпорацію грати виключно за законом.

ЗАВДАННЯ 4.3: Охорона праці: Права працівників на відмову від небезпечної роботи та алгоритми розслідування

Тема СР: Права працівників на відмову від небезпечної роботи. **Специфіка для спеціальності G9:** Формування культури "Speak Up", алгоритмізація розслідувань (Акт Н-1) та усвідомлення кримінальної відповідальності майстра за безпеку бригади.

Методологічна вказівка: Здобувач має усвідомити, що правила охорони праці — це не бюрократія, а "кримінальний кодекс інженера". Завдання вимагає розробки протоколу дій у надзвичайній ситуації, де життя людини ставиться вище за будь-які комерційні чи управлінські цілі.

Алгоритм виконання (Формат: Протокол безпеки / Юридичний звіт, 3-5 сторінок формату А4):

1. Розділ 1. Легальна відмова від смертельного ризику (Ст. 153 КЗпП):

- Уявіть ситуацію: Вас направляють на висотні зварювальні роботи (монтаж ферми). Ви помічаєте, що виданий вам страхувальний пояс має надірвані стропи і не пройшов періодичну перевірку, а внизу відсутні захисні сітки. Майстер вимагає: *"Лізь і вари, висота всього 4 метри, нічого не станеться"*.
- Опишіть ваш покроковий юридичний алгоритм дій згідно зі ст. 6 Закону «Про охорону праці». Як ви задокументуєте свою відмову, щоб це не вважалося "прогулом" чи "саботажем"? Які фінансові гарантії збереження заробітку діють для вас у період цього простою?

2. Розділ 2. Анатомія розслідування (Акт форми Н-1):

- Уявіть найгірший сценарій: сусідній робітник виконав цей наказ, впав і отримав тяжку травму хребта. Дирекція заводу в паніці намагається оформити це як "травму по дорозі на роботу", обіцяючи родині гроші "в конверті", щоб уникнути перевірок.
- Як інженер, що розуміє цінність доказів, поясніть колосальну юридичну різницю між "побутовою травмою" та офіційним **Актом Н-1 (нещасний випадок на виробництві)**. Що саме (які гарантовані державою багатомільйонні медичні виплати, пенсію по інвалідності та 100% оплату лікування від Фонду соціального страхування) назавжди втратить травмований робітник, якщо погодиться на фальсифікацію?

3. Розділ 3. Кримінальна ціна "економії" (ст. 271 ККУ):

- Здійсніть правову кваліфікацію дій майстра, який видав надірваний пояс. Поясніть, хто саме вважається "службовою особою" в цій ситуації.
- Чому наявність підпису в "Журналі інструктажів з охорони праці" є вирішальною лінією між адміністративним штрафом і реальним позбавленням волі на строк до 7 років для керівника дільниці?

4. Розділ 4. Культура "Speak Up" як Trauma-Informed профілактика:

- Сформулюйте висновок про те, чому атмосфера страху (де робітники бояться повідомляти про несправності) є найкоротшим шляхом до масових катастроф. Чому створення екосистеми "Speak Up" (заохочення відкритих повідомлень про небезпеку) є найефективнішим антикризовим менеджментом, що повертає інтегрованим колективам відчуття безпеки і довіри.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ (СРС)

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється відповідно до затвердженої системи нарахування балів Робочої програми дисципліни (Розділ 10.2.2). Максимальна кількість балів за Модуль становить 10 балів. Оцінювання фокусується на здатності здобувачів освіти органічно інтегрувати юридичний категоріальний апарат у практику цивільної інженерії та зварювального виробництва.

Таблиця критеріїв оцінювання (Рубрикатор):

Рівень виконання	Бали (з 10)	Дескриптор (критерії досягнення)
Відмінно (90-100%)	9–10	Самостійне та глибоке розкриття обраної теми. Логічний, структурований виклад матеріалу. Наявність власних, фахово обґрунтованих висновків із точним посиланням на конкретні статті Конституції України та кодексів. Здобувач бездоганно проєктує абстрактні юридичні норми на будівельно-механічну галузь (спеціальність G9). Повна відсутність академічного плагіату. Глибоке розуміння Trauma-Informed підходу.
Добре / Задовільно (60-89%)	6–8	Тема загалом розкрита, завдання виконано, але правовий аналіз має дещо поверхневий або переважно описовий характер. Присутній дисбаланс: здобувач добре описує виробничий контекст, але слабо

		застосовує юридичний апарат (бракує посилань на закони), або навпаки. Висновки є стандартними (шаблонними). Наявні незначні помилки в юридичній термінології.
Незадовільно (Менше 60%)	0–5	Робота містить значний відсоток запозичень без належного осмислення (академічний плагіат, сліпе копіювання текстів з інтернету). Відсутні самостійні висновки. Здобувач виправдовує порушення конституційних прав або погоджується на виконання злочинних наказів заради "виробничого плану", що грубо суперечить професійній етиці інженера.

Додаткові умови оцінювання та політика курсу:

- **Академічна доброчесність:** Використання систем штучного інтелекту (ШІ) дозволяється виключно як допоміжного інструментарію для пошуку базової правової інформації чи фактчекінгу. Генерація фінального тексту есе чи розв'язку кейсу за допомогою ШІ та видача його за власну роботу категорично заборонена. Порушення цього правила прирівнюється до плагіату та безальтернативно оцінюється у 0 балів.
- **Гнучкість дедлайнів:** Установлюються чіткі терміни здачі завдань до модульного контролю. Проте, політика курсу передбачає можливість індивідуального подовження дедлайнів за умови завчасного попередження викладача та наявності об'єктивних обставин (лікування, процеси реабілітації, невідкладна виробнича необхідність, перебої з електропостачанням) без застосування будь-яких штрафних санкцій щодо фінальної оцінки.